

**አብ ሓንቲ ምሽት፣ አብ ዝተፈላለዩ ቦታታት፣**

**ዝተዋደደ ናይ ቅንጻላ ትልሚ፤ ግን...።**

**ንዝኸሪ 31 ነሐሰ 1996 ዓ.ም.**

እዛ ዕለት-ዚኣ ክዝክራ እንከሎኹ፡ ብሕልና ናብቶም ክልተ ብሉጻት መራሕትና ዕዝር እብል። ኩሉቲ ኣብ ሞንጎና ኮይኖም ዝፍጽሙዎ ዝነበሩ ጅግንነታዊ ዕዮ፡ ብልሒ ኣማራርሓ፡ ኣብነትነት እዝክር። ንቕኑዕ ህዝባዊ ዲሞክራሲያዊ ዕላማታት ሰውራና ንምዕዋት ምስ ወሰነ፡ ንቕድሚት-ምበር ንድሕሪት ግልጽ-ምልጽ ከይበሉ፡ በጃ ህዝቦም ዝኾኑ መራሕቲ ደምሓኤ፡ ብጻይ ገብረ-ብርሃን ዘርኣ፡ ኣብ-መንበር፣ ብጻይ ዘካርያስ ንጉሰ ም/ኣብ-መንበርን ናይ ፖሎቲካውን ፕሮፖጋንዳውን ቤት-ጽሕፈት ሓላፊ።

ርእሰ-ፋሽስት ኢሳያስ፡ ብናይ ጸጥታን ስለላን ማሓውሩ ኣቢሉ፡ ነዞም ክልተ መራሕትና ፈጸሙ ኣይደቀሰሎምን። ኩሉ ዝኸለፎ ፈተነ ኣካይዱ። ንብጻይ ዘካርያስ ንጉሰ ድማ፡ ብፉሉይ ይከታተሎ ነበረ። ኣብ ትግራይ እነካይዶ ምንቅስቃሳት፡ ከምዘይፍቀድ ቁርጽና ኣብ ዝፈለጥናሉ እዋን፡ ብጻይ ዘካርያስ ንጉሰ፡ ኣብ ከተማ መቐለ ብሕቡ-እምበር ብቅሉዕ ክንቀሳቀስ ዘይክእለሉ ኩነታት ተፈጠረ። ብፍላይ ካብ 1994 ዓ.ም.ንደሓር።

ብጻይ ዘካርያስ ንጉሰ፡ ኣብቲ እዋንቲ፡ ኣብ ከተማ መቐለ ሓዳር መስሪቱ ኣቦ ማንታ ህጸውንቲ ኮይኑ ብምንባሩ፡ ደሃይ ስድርኡ ክገብር፡ ኣብ ዘይመልኦ፡ ጋቢ ተሸፋፊኑ፣ ጸልማት ከደነ፡ ሙሉቕ ኢሉ፡ ይቕልቀል ነበረ። ነዛ ጉዳይዚኣ ዝፈለጠ ስርዓት ኢሳያስ፡ ንሓንቲ ኤርትዌት ጎረቤት ስድርኡ ዓሲቡ፡ ብመርዚ ክተጥፍኦ ትልሚ ሓንጻጸ። እዛ ብጉጅለ ስለላ ኢሳያስ ዝተዓሰበት ሰበይቲ፡ ምቕልቃል ብጻይ ዘካርያስ ንጉሰ እናተኸታተለት ጸንሖት፤ ሓንቲ ምሽት ናብ ስድርኡ ምእታዉ ምስ ፈለጠት፡ ኣብታ ትፈልሖሉ ዝነበረት ጸባ፡ ስድርኡ ከይረኣያ፡ መርዚ ኣእተወት። ጸባ ፈሊሖ፡ ወሪዱ፡ ተቐዲሖሉ ሰተዮ። ብሰንኪዚ፡ ብተምላሰን ወጽኦትን ካብ ሞት ንስክላ እዩ ተሪፉ። ግን ከኣ ሓያል ጋስትራይት(ሕማም ጨጎራ) ሓዘቶ። እታ ነቲ ዝተዋሃባ ተልእኾ ዝፈጸመት ዕስብቲ ሰበይቲ፡ ዝተዋሃባ ዓስቢ ብርግጽ ዝፈለጥናዮ ኣይነበረን። ግን ከኣ፡ ናብ ዓዳ ምስ ከደት ኣብ ሓጺር እዋን ከም ዝሞተት ሰማዕና። እቲ ምክንያት ድማ፡ ናይ ስለላን ጸጥታን ጉጅለ ኢሳያስ፡ ብኣኣ ኣቢሉ ዝፈተኖ ምስጢራዊ ወንጀል ከይወጽእ፡ ህዝቢ ከይፈልጦ ንምቕዳይ፡ ዝተኣልመ ውዲት ምጃኑ፡ ንባህርያት ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳያስ ዝፈልጡ ብዙሓት ኤርትራውያን ዝረዳድኡሉ ስልቲ እዩ።

ናብታ በብዓመቱ ክዝክራ እንከለኹ፡ ብሕልና ኣዕርብ ተብለኒ ሰንካም ዕለት ከዘንትወልኩም። እታ ዕለት ከም ሎሚ፡ 31 ነሐሰ 1996 ዓ.ም. ናይ ምሽት እያ። ኣብ ላዕሊ ከም ዝገለኩልኩም፡ ርእሰ ፋሽስት ኢሳያስ፡ ብውድብና ደምሓኤ ብሓፈሻ፡ በዞም ኣብ ላዕሊ ዝጠቐስኩምም ብሉጻት መራሕትና ዘካይዱዎ ሰውራዊ ምንቅስቃስ ድማ ብፍላይ፡ ስለም ኣቢሉ ኣይፈልጥን። ብቐዳምነት ሰሪዑ ክሃድኖ ዝጀመረ ድማ፡ ንብጻይ ዘካርያስ ንጉሰ እዩ። መራሕነትና ድማ፡ ነዚ ሓቂዚ ኣጸቢቐ ፈለጡዎ ነበረ። ስለዝኾነውን፡ ብጻይ ዘካርያስ፡ ንመቐለ ገዲፉ፡ ናብ ከተማ ደሴ ከደ። ኣብ ከተማ ደሴ ድማ፡ ካብቲ ከተማ ንምብራቕ ሸነኽ ኣብ ዘሎ፡ ቅንጭብን ቀላሚንጦስን ዝበዝሖ፡ ካብ ማእከል ከተማ እልይ ዝበለ ከባቢ መሪጹ እዩ ክቕመጥ ጀሚሩ ነይሩ። ኣብኡ ኮይኑ ድማ፡ ናይ ደሞክራሲያዊ ምንቅስቃስ ሓርነት ኤርትራ(ደምሓኤ) መጽሕፍት ኣግእዞን፡ ናይ ምትእስሳር ኣግእዞ ርሂጸ በላዕ ኤርትራ(ምኣርኤ) መጽሕፍት ማዕበል ሸቃላይ ዝባሃላ ዕላዊ መጽሕፍታት፡ በብወርሖ ዩዳሉ ነበረ፤ ብተወሳኺ፡ ብሸነኽ ደቡባውን ምብራቓውን ሃገርና ዝካየዱ ውደባዊ ንጥፈታት ድማ፡ ብቐረባ ዝከታተልን ዝመርሕን፡ ውፋይ፣ ህርኩት ን18 ሰዓታት ኣብ ስራሕ ተጸሚዱ ዘሕልፍ ዝነበረ ብሉጽ መራሒና እዩ ነይሩ።

መሪሕነት ደምሐኤ፡ ኣብ ውሽጢ ኤርትራ ክንክተሎ ዝግባእ ኣገባብ ቃልሲ፡ ብቐጻሊ ከጽንዕ ጸኒሑ ነበረ። ብመሰረትዚ፡ ኣብ ወርሒ ሓምሌ 1995 ዓ.ም. ኣብ ከተማ ኣዲስ ኣበባ፡ ኣብ ኮተቤ ዝባሃል ከባቢ፡ ብሕቡእ ኣብ ዘካየድናዮ 4ይ ውድባዊ ጉባኤ፡ ንፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳያስ ንምውጋድ ክንክተሎ ዝግባእ ቃልሲ፡ ብዝተናውሐ ዕጥቃዊ ቃልሲ ዝሰነ ክኸውን ከምዘለዎ ተወሰነ። ነዚ ውሳኔ መሰረት ብምግባር፡ ጽፉፍ መጽናዕቲ ኣካይዱ፡ ዝጅመረሉ ኩነታት ክትልም ሓላፍነት ዝተቐበለ ኣካል ድማ፡ ፖሎቲካዊ ቤት-ጽሕፈት ነበረ። ስለዝኸነውን፡ ፖሎቲካዊ ቤት-ጽሕፈት ኣብ ውሽጡ፡ ዕዮ መቐላ ብምግባር ተዋፈረ። እተን እዋናውያን ዕማማት ኢሉ ዝሓዘን 1. ዕጥቃዊ ቃልሲ ዝጅመረሉ ከባቢ ምጽናዕ 2. ናብ ዕጥቃዊ ቃልሲ ዝዋፈር ሰብኣዊ ዓቕሚ ምድላው። 3. ዕጥቃዊ ቃልሲ ንምጅማር ዘብቐዕ ዕጥቕን ካልእ ንዋትን ምድላው ዝብላ ነበራ።

ብጻይ ዘካርያስ ንጉሱ፡ ምስቲ ኣቐዲሙ ብሓላፍነት ዝተሸከሞ ጽዑቕ ፖሎቲካውን ፕሮፒጋንዳውን ዕዮ ብተወሰነ፡ ብደቡብን ምብራቓውን ሸነኽ ኤርትራ፡ ዕጥቃዊ ተጋድሎ ዝጅመረሉ ኩነታት ኣብ ምጽናዕ ዝተዋፈረ ጉጅለ፡ ብቐረባ ክከታተልን ኣማራርሓ ክህብን ዝተዋፈረ ነበረ። እዚ መደብዚ ድማ፡ ምስኡ ብዝተመደቡ ካድራትን፡ ኣብ ውሽጢ ኤርትራ ሰሪዕናዮም ኣሎና ብዝተባህሉ ባእታታት ክፍጸም ዝተተለመ ነበረ። ኣብዚ ወፍሪዚ፡ ብቐረባ ብብጻይ ዘካርያስ ንጉሱ ዝዋሃዕ መደብ ሓዘ ዝንቀሳቐስ ድማ፡ "ተጋዳላይ" ነጋሲ ደስታ ነበረ።

ብምዕራባዊ ሸነኽ ኤርትራ ድማ፡ ኣቦ መንበር ውድብና ብጻይ ገብረብርሃን ዘርአ (ወዲ ዘርአ) ሓላፍነት ተሸኪሙ ዝንቀሳቐሱ ነበረ። ነዚ መደብዚ ንምዕዋት ድማ፡ ብሑሞራ ሸነኽ ዝጀመሮ መጽናዕቲ ነበረ። ኣብዚ መደብዚ ክሳተፍ ጀሚሩ ዝነበረ ድማ፡ ኣብ ሑሞራ ዝቐመጥ ዝነበረ "ኣባል" ውድብና እንብሎ ዝነበርና፡ ኣቶ ፍስሃዮ ሓድጉ(ወዲ ሓድጉ ነበረ።

ብጻይ ወዲ ዘርአ ኣቦ-መንበር ውድብና፡ ብሑሞራ ዝጀመሮ ዳህሳስ፡ ብኣንቶረ ገጽ ንውሽጢ ሃገር ዕሙቕ ኢልካ መጽናዕቲ ከካይድ ከምዘለዎ ብምውሳኔ፡ ኣብ ከባቢ ፍርቂ ነሓስ 1996 ዓ.ም. ዘድሊ ዕጥቕን መጠናዊ ስንቅን ሓዘ፡ ሻዱሻይ ርእሱ፡ ብለይቲ ብሽራሮ ኣቢሎም ንሙኩቲ ገጸም ተዋፈሩ። ኣብታ ፈለማ ማዓልቲ ወፍሮም፡ ካብ ሽራሮ ምስ ወጹ፡ ሓደ "ኣባል" ሙሉቕ ኢሉ ጠፍአም። ግን ከኣ፡ ገና ካብ መሬት ትግራይ ከይወጹ ስለዝነበረ፡ መንገዲ ቀይሮም ጉዕዞኦም ቀጸሉ። ብሙኩቲ ገጽ ኣቢሎም፡ ናይቲ ከባቢ ኣቀማምጣን ምንቅስቓስ ሰራዊት ህግደፍን ከጽንዑ እናተዳለዉ፡ ኣብ ሞንጎ፡ ሓደ ተጋዳላይ ብሕማም ዓሶ ተታሒዙ። ስለዚ ኣብ ሓንቲ ደሓን ዝተላለዩዎ ገዛ ገዲፎሞ፡ መጽናዕቶም ንምጥንኻር ናብ ከባቢ ሸላሎን ኣንቶረን ገጸም ተዋፈሩ። መዓልቲ ምጅማር ብረታዊ ገድልና ባሕቲ መስከረም እናቀረበ ከደ። ስለዚ ድማ፡ ኣብ ክሊ ኩነታቶም ኮይኖም ከብዕሉዎ ከም መደብ ዝሓዙዎ ነበረት። ብቐንዱ ድማ፡ ደሃይ ናይቲ፡ ኣብታ ገዛ ሓዲጎሞ ዝኸዱ ዝሓመመ "ተጋዳላይ" ክፈልጡን፡ ባሕቲ መስከረም ድማ፡ እኸብክብ ኢሎም፡ ኣብታ ዝተኣማመኑላ ገዛ ብሓባር ክውዕሉ፡ መሬት ምስይስይ ምስ በለ፡ ብማሸላን ዑፉንን ድፍን ብዝበለ ግራውቲ፡ ከውሊ ገይሮም ናብታ ገዛ ገጽ እናቐረቡ ከዱ። ግን ከኣ ሓድሽ ምንቅስቓስ ናይ ሰባት ተግዘቡ።

ጉጅለ ስለላን ጸጥታን ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳያስ፡ ኢትዮጵያ መዐንደራቶም ዝገበሩዎ እዋን እዩ ነይሩ። መራሕተን ካድራትን ውድባት ኤርትራ ድማ፡ ትሕተ ባይታ ኮይኖም ዝንቀሳቐሱ እዋን ነበረ። ካብ ኣዲስ-ኣበባ፡ ብኤምባሲ ዝዋፈር፡ ካብ መቐለ ቆንሶላ ቤት-ጽሕፈት ድማ፡ ብኣብርሃለይ ክፍለ ዝዋፈር ናይ ስለላን ቅንጻላን ጉጅለ ህግደፍ፡ ላዕልን ታሕትን እናበለ፡ ዜጋታት ዝጨውዩሉን ዝቐንጽሉሉን እዋን ነበረ። ኣብቲ ከባቢቲ ከም ሕሱም ዝድሉ፡ ሓደ ካብቶም ላዕለዎት መራሕቲ ውድባት ድማ፡ ብጻይ ዘካርያስ ንጉሱ፡ ካብ መቐለ ክሳብ ደሴ፡ ይንቀሳቐስ ኣሎ እናተባህለ፡ መጻወድያ ይዳለወሉ ነበረ። ኣብ ውሽጢ ውድብና ድማ፡ ብቐንዱ ከም ካድራት እንፈልጦም፡ ግን ከኣ፡ ካብ ካልእ ተጋዳላይና፡ ዝተፈለዩ ክዳውንትን ስኒከር ጫማታት ብምልባስ ዝልለዩ፡ ብውሸጥና ድማ፡ ካበይ ኣምጺኦም እናበልና

እንዲሁም፡ ደፊርናውን እንዲቀጥል ዝነበርና፡ ዘየቕሰኑና ውልቀ ካድራት፡ ኣብ ከባቢ ብጻይ ዘካርያስ ነበሩ። ኣብዚ እዋንዚ እዩ፡ ብጻይ ዘካርያስ ንጉሱ፡ ብ"ተጋዳይ" ነጋሲ ደስታ፡ ሕቡእ "ኣባልና" ምሳኻ ክራኸብ ካብ ኤርትራ መጸኢ ኣሎ ተባሂሉ፡ ኣብ ማእከል ከተማ ደሴ፡ ናይ ምሽት ቆጶራ ዝተታሕዘሉ። ማእስ እዩ እንተኣልኩም፡ ምሽት 31 ነሐሴ 1996 ዓ.ም. ።

ምሽት 31 ነሐሴ 1996 ዓ.ም.፡ ብርእስ ፋሽስት ኢሳያስን ጉጅልኡን፡ ኣብ ልዕሊ'ታ ናብ ውሽጢ ኤርትራ ከባቢ ሽላሎን ኣንቶሪን ትዋፈር ምህላዎ ዝተፈለገት፡ ብኣቦ መንበር ውድብና ብጻይ ገብረ ብርሃን ዘርእ ትምራሕ ጉጅለ(ኣሃዱ)ን፡ ኣብ ከተማ ደሴ ድማ፡ ኣብ ልዕሊ ብጻይ ዘካርያስ ንጉሱ፡ ዝተዋደደ ናይ ቅንጻላ ተግባር ንምፍጻም፡ ዝተጸንፀ መደብ ዝተዋሃበን ናይ ቅንጻላ ጉጅለታት፡ ዝተዋፈራላ ሰንካም ምሽት እያ ነይራ።

ዕላምኡ ድማ፡ ዘየሻሙን ንጹርን ነበረ። ንውድብና ደምሓኤ፡ ዓይና ዝኾነ ክልተ ላዕለዎት መራሕታ ኣብ ሓንጉሪ ምሽት ብምንቋር፡ ካብ ፖለቲካ ኤርትራ ነበረት ንምግባር ዝዓለመ ሓደገኛ ወፍሪ እዩ ነይሩ። ግን ከኣ... እቲ ዝኾነ ዝስዕብ እዩ።

ብጻይ ወዲ ዘርእ ኣብ-መንበር ውድብና፡ ዝመርሓ ኣሃዱ ከውሊ ተጠቂማ፡ ናብ'ታ ገዛ እናቐረበት ምስ ከደት፡ ኣብ ልዕሊ'ታ መዕረፊቶም ገዛ እትርከብ ንኡሽተ ኩጀት፡ ጉምቡሕ ጉምብሕ እናበሉ ዝንቀሳቐሱ ሰባት ምህላዎም ተዓዘበት። ብጻይ ገብረ-ብርሃን ድማ፡ መሬት ኣይደሓናን ዘላ ብምባል፡ ነታ ዝመርሓ ጉጅለ፡ ክተቡርኽ ኣዘዛ። እታ ጉጅለ ኣብራኻ ድማ፡ ኩነታት ብቱኸረት ተኸታተለት። እታ ከባቢ ሰብ ገይራ ምህላዎ ብምስትውዓል፡ ነቶም ብዘራእቲ ዝተሸፈኑ ግራውቲ ከውሊ ብምጥቃም ኣርሒቆም ኣንሳሓቡ። ኣብ ዘተኣማምኖም ቦታ ኮይኖም ድማ፡ ነቲ ከባቢ እናተኸታተሉዎ ሓደሩ። ንጽባሒቱ ድማ እናተኸታተሉዎ ወዓሉ። እቲ ብሕማም ምክንያት ኣብ'ታ ገዛ ገዲፎም ዝኸዱ "ተጋዳይ" ኣብ ሓደጋ ወዲቐ ከምዝኸውን ዝላዓለ ግምት ኣሕደሩ። ስለዚ ድማ፡ ብጥንቃቄ ናብ'ቲ ቦታ ተጸጊዖም ከረጋግጹ ወሰኑ። እቶም ኣብ'ታ ኩጀት ጉምብሕ ጉምብሕ እናበሉ ክንቀሳቐሱ ዝረኣዩዎም ሰባት፡ መን ምኻኖም ድማ፡ ኣይሰሓቱዎምን። ግን ከኣ፡ እታ ዝሓሰቡዎ ስርሒት ምስ ፈሸለቶም፡ ባሕቲ መስከረም ከብዕሉ ናብ ቦታኦም ከምዝምለሱ ዝዓበዩ ግምት ነበረ።

እቲ ኣብ ከተማ ደሴ ዝተዋደደ ናይ ቅንጻላ መደብ ግን፡ ብቐሊሉ ክስገር ዝኸእል ኣይነበረን። ናይ ብጻይ ዘካርያስ ቆጶራ ብሓደ ላዕለዎይ ካድር ዝተዋደደ እዩ ነይሩ። ቅድም ኢሉ፡ "ተጋዳይ" ነጋሲ ደስታ፡ ናይ ባህሪ ጸገማት ከንጸባርቕ ጀሚሩ ብምንባሩ፡ ኩነታቱ ኣብ ሕቶ ኣትዩ ነበረ። ግን ከኣ፡ ነቲ ዝተዋሃበ ምስጢራዊ ተልእኾ ክፍጽም እንተኾይኑ፡ ብመራሕትን ካድራትን ደምሓኤ፡ ተኣማንነት ክረክብ ነይሩዎ። ስለዚ ኣቐዲሙ ኣብ ቅድሚ ናይ ቀረባ መራሕኡ ብጻይ ዘካርያስ ንጉሱ ቀሪቡ፡ ተናዚዙ፤ ድኸመቱ ኣሚኑ፤ ርእስ ነቐፊታ ገበረ፤ ስለዝኾነውን፡ ብብጻይ ዘካርያስ ንጉሱ ዝሓሸ ተኣማንነት ኣሕዲሩ ነበረ። ብምኻኑ ድማ፡ ኣብ'ታ ምሽት እቲኣ ዝመደባ ቆጶራ፡ ኣብ ጥርጣረ ኣይወደቐትን። ስለዚ ድማ፡ ብጻይ ዘካርያስ ንጉሱ፡ ናብ'ታ ዝሓዘሉ ቆጶራ ክርክብ፡ ከምቲ ልሙድ፡ እታ ዝኸደና ጋቢ ተሸፊኑ፡ ከባቢ ሰዓት 7.00 ናይ ምሽት፡ ካብ'ታ ዝሰርሓላ ገዛ ወጸኡ ንከተማ ገጹ ተበገሰ። ካብ ከባቢ ገዛ ርሕቕ ኢሎም ተኸቂሎም ዝጸበዩዎ፡ ክልተ በላዕቲ ሰብ ናይ ቅንጻላ ጉጅለ ኣባላት ስርዓት ኢሳያስ ምህላዎም ግን ኣይፈለጠን። ኣብ ከባቢኦም ምስ ቀረበ ግን፡ ብዝሓዙዎ ድምጺ ዘይብሉ ብረት ቶኩሶም ኣውደቁዎ። ኣሸበሸብ ብሂወት ዝተርፈሉ ዕድል ከይፍጠር፡ ብሸሞንተ ጠያይት ቀንጸሉዎ። እዚ ዘሕዝን ግፍዓዊ ተግባርዚ ምስ ተፈጸመ፡ ካብ ኣዲስ ኣበባ ደቂሎም ሓበሩና።

እዚ ኣብ ልዕሊ ብጻይ ዘካርያስ ንጉሱ ዝተፈጸመ ቅንጻላ ዝኣዘዙ፡ ርእስ ፋሽስት ኢሳያስን ናይ ቀረባ መሳርሕቱን ምኻኖም ዘይሰሓት እዩ። ነዚ ግፍዓውን ጨካንን ተግባርዚ ዝፈጸሙ ልኡኻት ድማ፡ ከምዚ ዓይነት ናይ ቅንጻላ ተግባራት ኣብ ምፍጻም ዝዋፈር፡ ኮሎኔል ሸደን(ለምለም) መለሰ ምስ ካልኣዩ ምኻኖም ተፈሊጡ እዩ። ነዛ ናይ ቅንጻላ ስርሒትዚኣ ዘዋደደ፡ "ካድር" ደምሓኤ "ተጋዳይ" ነጋሲ

ደስታ ድማ፡ ዝፈጸሞ ናይ ክድዓት ወንጀል ድቃስ ስለዝኸለ፡ ንግሆ ባሕቲ መስከረም 1996 ዓ.ም. ብሓደ ሺሕ ብር ኩንትራት መኪና ሒዞ፡ ናብ ኣዲስ ኣበባ ክንግዝ፡ እናተዳለወ እንከሎ፡ ኣብ ቁጽጽር ጸጥታ ፖሊስ ከተማ ደሴ ከምዝዋግሉ ፈለጥና። ድሕሪኡ ኣበይ ከምዘሎ ግን፡ ዝረኹብናዮ ሓበሬታ የልቦን።

እምባኣርከስ፡ 31 ነሐሴ 1996 ዓ.ም. ናይ ምሽት፡ ኣብ ልዕሊቶም ከም ዓይኒ ብሌና እንርእዮም ዝነበርና ብሉጻት ጀጋኑ መራሕትና፡ ናይ ጥፍኣት ድግስ፡ ዝተዋደደላ ዕለት እያ። ብርግጽ ንሽዑ፡ ብጻይ ገብረብርሃን ዘርኣ፡ ካብቲ ናይ ጥፍኣት ድግስ ኣምሊጡ ወጺኡ እዩ። እታ ነታ ናይ መጽናዕቲ ኣሃዱና ክተሕቅቅ ዝተዳለወት ጉጅለ ድማ፡ ተልእኾኣ ፈሺሎ፡ ጥራሕ ኢዳ ዝተመለሰትላ ምሽት እያ።

ቦቲ ካልእ ድማ፡ ኣብዛ ምሽትዚኣ ዝተዋደደ ቅንጻላ፡ ኣብ ልዕሊቲ ወፊይ፡ ዓብይ ትጽቢት ዘንበርናሉ፣ ደኸሙኒ ዘይፈልጥ፡ ብሉጽ ጅግና መስመራዊ መራሒና፡ ብጻይ ዘካርያስ ንጉሰ፡ ብዘሰቅቅ ኣገባብ፡ ዝሰኣናላ፡ ወትሩ ዘይትርሳዓኒ መራር ዕለት እያ። ብሰንኪዚ ሓደጋዚ ኣብ ልዕሊ ደምሓኤ ዝወረደ ጉድኣት ድማ፡ ከቢድ እዩ። ኣዝዩ መሪር እዩ።

ኣብ ላዕሊ ከምዝገለጸኩም፡ ብጻይ ወዲ ዘርኣ ዝመርሓ ጉጅለ፡ ጉዕዞኣ ጥንቁቅ፡ ስዳርኣ ህዱእ፡ ዝመረጸቶ መንገዲ ድማ፡ ከውሊ ዝነበር ብምንባሩ፡ ካብቲ ዝተጸወደላ መፈንጠራ፡ ብሰላም ክትወጽእ በቐዓ እያ። ካብቲ ከባቢ ኣልጊላ፡ ኣብ ቀረባ ርሕቀትት ኮይና ክትጸናጸን ድሕሪ ምሕዳርን ምውዓልን ድማ፡ ምሽት ባሕቲ መስከረም- 1996 ዓ.ም. ደሃይ ሕሙም "ተጋዳላይ" ጉርጃ(ኣናንያ) ንምፍላጥ፡ ናብታ ገዛ ህሩግ በለት። ምስቶም ስድራ ድማ፡ ተፋጠጥ ኮነ። "ተጋዳላይ" ጉርጃ፡ ኣብቲ ገዛ ኣይጸንሖምን። ብውሽጢም ሰንበዱ። ግን ከኣ ከራጋግጹ ነይሩዎም። ብዛዕብኡ፡ ነቶም ስድራ ሓተቱ። ዘይገመቱዎ መልሲ ድማ፡ ረኸቡ። እቶም ስድራ፡ እቲ ዝገደፍኩዎ ብጻይኩም ብድሕራኹም ኣይዋግሉ ኣይሓደረ፡ ሽዑ እንድዩ ደድሕራኹም ዝኸደ። ኣከያይድኡ ግን፡ ናብ መንግስቲ እዩ ዝመስል በሉዎም።

ኣብታ ምሽትቲኣ፡ 31 ነሐሴ 1996 ዓ.ም. ተጻዊዱ ዝነበረ ድብያ፡ ከዳዕ "ተጋዳላይ" ጉርጃ(ኣናንያ) ብዝሃቦ ሓበሬታ ዝተዋደደ ምዃኑ፡ ንብጻይ ወዲ ዘርኣን ዝመርሓ ኣሃዱን ብሩህ ኮነሎም። ምክንያቱ፡ "ተጋዳላይ" ጉርጃ ሓሚሙ ኢሎም ክገድፉዎ እንከለዉ፡ ካብ ወፍሮም ምሽት 31 ነሐሴ 1996 ዓ.ም. ክምለሱዎ ምዃናም፤ ባሕቲ መስከረም ድማ፡ ብሓባር ከም ዘብዕሉዎ ሓቢሮም እዮም ወፊሮም ነይሮም።

ብጻይ ወዲ ዘርኣ ዝመርሓ ጉጅለ/ኣሃዱ፡ ብዝተፈላለዩ ምክንያታት ክትጎድል ጀመረት። ብዘይካ ሓደ ተጋዳላይ፡ እቶም ዝተረፉ ክልተ ተጋደልቲውን፡ ነቲ ዘጋጠሞም ውጻእ ውረድን፡ ጽንኩር ኩነታትን ክጸወሩዎ ኣይካኣሉን። ስለዝኾነውን፡ ክፋነዉ ናብ ብጻይ ወዲ ዘርኣ ሕቶታት ክቕርቡ ጀሚሮም ነበሩ። ቦቲ ካልእ መዳይ ድማ፡ ብጻይ ወዲ ዘርኣ፡ እቲ መጽናዕትን ጭቡጥ ገድላዊ ዕማምን፡ ናብ ውሽጢ ኤርትራ ንምቕጻል፡ ተወሳኺ ሓይሊ ክለእኸሉ መደብ ነበሮ።።

ብጻይ ወዲ ዘርኣ፡ ኣብታ ምስ ኣሃዱኡ ንስክላ ዘምለጡላ ምሽት፡ ኣብ ከተማ ደሴ ዝተዋደደ መደብ ምንባሩን ኣብ ልዕሊቲ ዝኣምኖ መሳርሕቲ፡ ብጻይ ዘካርያስ ንጉሰ ዘጋጠመ ሓደጋ ዝፈልጦ ኣይነበሮን። ከምዚ ሎሚ፡ ስሉጥ ናይ ስልኪ ርክብ ኣይነበረን። ስለዚ ድማ፡ ምስ ብጻይ ዘካርስ ንጉሰ ተራኸቡ፡ ተወሳኺ ሓይሊ ክለእኸሉ፡ መምርሒ ከውርድ ስለዝነበሮ፡ ናብ ከተማ ሸረ፡ ናይ ግድን ክድይብ ነይሩዎ። ስለዚ ድማ፡ እቲ ዝሓዙዎ ዕጥቂ፡ ኣብ ባዓቲታት ከባቢ ሩባ ተከዘ ሓቢኦም፡ ምስ ጉጅልኡ ናብ ሸራሮ ደየበ። ነቶም ክልተ ክፋነዉ ዝሓተቱ ተጋደልቲ ድማ፡ ንዘበርከቱዎ ናይ ቃልሲ እጃም ኣመሰገኑ፡ ብሰላም ናብ ዘዝደለዩዎ ኣፋነዎም። እቲ ሓደ፡ ነቲ ዝተዋፈረሉ ቃልሲ ክቕጽል ዝወሰነ ብጻይ ግን፡ ኣብ ሸራሮ ክጸንሖ ሓቢሩ ናብ ከተማ ሸረ ደየበ። ናብ ስልኪ ቀሪቡ፡ ናብ ደሴ ደወለ። መልሲ ዝህቦ ብጻይ ግን ኣይነበረን። ቦቲ ዝተፈጠረ ሓድሽ ኩነታት፡ ኩሎም ኣብ ከባቢ ብጻይ ዘካርያስ ንጉሰ ዝነበሩ

ብጾትውን፡ ንግዝይኡ ኣብ ቀይዲ ውዲሎም ነበሩ። ከምቲ ኣብ ላዕሊ ዝገለጸኩዎ ናይ "ተጋዳይ" ነጋሲ ደስታ ጉዳይ ግን ፍሉይ እዩ። ብምቕጻል ናብ ኣዲስ ኣበባ ደወለ። ኣብቲ ከባቢ ዝነበሩ ብጾት ተቐብሎዎ። ናብ ደሴ ደዊሎ መልሲ ዝህቦ ከምዘይረኸበ ሓበረ። ብጾት ድማ፡ ብሓፈሻ "ሓድሽ ኩነታት ተፈጠሩ ኣሎ። ስለዚ ብኣካል ተራኽብና ንዘራረብ" ብምባል፡ ማእከላይ ቦታ ወሲኖም፡ ተራኽቦም ኣዋግዑ። በቲ ተፈጠሩ ዝነበረ ሓድሽ ኩነታት ምክንያት፡ ኣብ ውድብና ክፍጠር ዝክእል ኣሉታዊ ስምዒታት፡ ንምትህድዳእ ተዋፈሩ።

ውድብና ደምሓኤ፡ ኣብ ዝተፈላለዩ ናይ ቃልሲ ጉዕዞኡ ዝተፈላለዩ ብደሆታት ኣጋጢሞም እዮም። ካብ ጽባሕ ሓርነት ጀመሩ ድማ፡ ኣብ ሞንጎ መንግስቲ ኢህወደግን መንግስቲ ህ.ግ.ደ.ፍ.ን ብዝተመስረተ ዲፕሎማሲያዊ ዝምድና፡ መሓውራት ስለላን ጸጥታን ህግደፍ፡ ሃገረ ኢትዮጵያ መዐንደራቶም ስለ ገበሩዋ። ኣብ ልዕሊ ሂወትን ንብረትን ውድብና ደምሓኤ፡ ጉድኣት ክወርደና ከምዝክእል፡ ብንጹር ተሓበረና። ቀዳሞት ግዳይ ክኾኑ ዝክእሉ ድማ፡ ላዕለዎት መራሕትናን ካድራትናን ከምዝኾኑ ብዓብይኡ ተገሚቱ። ክንዲ ዝክእልናዮ ጥንቃቄ ክንገብር ተኣሚቱልና ነበረ። እቲ ዝተገመተ ኣይተረፈን፤ ኣብ ልዕሊ ዓበይቲ ንብረታትን ገንዘብን ደምሓኤ፡ ብስርዓት ኢሳያስ፡ ዝተፈላለዩ ሽርሕታት ተፈጸሞም እዮም። ከም፡ ምሽት 31 ነሐሴ 1996 ዝመርር ሓደጋ ግን ኣይገጠመናን። ከቢድ ዋጋ ዝኸፈልናላ መራር ዕለት እያ። ወትሩ ኣይትርጎምን። ብ04 ለካቲት 1997 ዓ.ም. ድሕሪ ፍርቂ ዓመት ድማ፡ ዝቐደመ ውድባዊ ቁስልና ንምሕዋይ፡ ላዕልን ታሕትን ኣብ ንብላሉ ዝነበርና እዋን፡ ካልእ መሪር ውቅዲት ኣጋጢሙና። ብዛዕባዚ ብዝምልከት ኣብ ማዓልቱ ዝብላሉ ክኸውን እዩ። ንግዝይኡ ግን፡ ክሰግሮ ይሓይሽ።

ይኹንምበር፡ በቲ ዝወረደና ተደራራቢ መጥቃዕቲ፡ ተስፋ ኣይቆረጽናን፤ ርእሰና ኣየድናን፤ ዝሓደጉልና ህዝባዊ ዲሞክራሲያዊ መስመር ተሓንጊጥና፡ ጽንኩር መድረኻት እናሰገርና፡ ንቃለስ ኣሎና። ናብ ናይ መወዳእታ ዓወት ንምብጻሕ ድማ፡ ካብና ዝጥለብ፡ ክሳብ መስዋእትነት ክንከፍልን፡ ኣስር ጀጋኑ ስዉኣት መራሕትና ክንከተልን ወትሩ ድሉዎት ኢና። ዓወትና ድማ፡ ናይ ግድን እዩ።

ሕድሪ ጀጋኑ ሰማእታትና ኣይነፅብርን!  
ዝኸርን ክብርን ንጀጋኑ ሰማእታትና!

ብርሃነ ሃንጀማ።  
31 ነሐሴ 2020 ዓ.ም.